

להרוות צמאון נפשות
יעראל מנהר היוצא
מעדן נחל נובע מקור
חכמה

להחיות

אור תורת רביה"ק מוהר"ן מברסלב זי"ע

להחיות נפשות שוקקות לעבודתו יתברך שמו // ברוך לב

והחיה נרדמים

"כאלו אין לו שום שכל"

עלינו לדעת אפוא איך יגיע יהודי "לסלק דעתו כאלו אין לו שום שכל" – שזה "עקר קבלת התורה" וזו הדרך להגיע אל "העקר והיסוד שהכל תלוי בו".

לקרב רק את מה שלא מרחק

ובכן, מדברי מוהר"נ (שם) למדנו ש"צריך לזהר מאד בשרוצה להתקרב לה' יתברך שישליך מאתו הספרות והחכמות שיש בו מכבר, כי אפילו אם נדמה לו שנמשכה לו סברה זאת מאיזה ספר, אף על פי כן, מאחר שסברה זאת מרחקת אותו מה' יתברך, צריך לסלקה מדעתו".

במילים אלה העניק לנו רבי נתן אמת-מידה ברורה ופשוטה, עמה נוכל לאמוד כל הבנה העולה בשכלנו, ולדעת אם להשאיר בידה את מושבות ההנהגה, או שחובתנו לסלקה:

אם היא מקרבת אותנו אל השי"ת, הינה בגדר "שכל טוב", אם היא מרחיקה אותנו מהשי"ת, אע"פ שיש בה הגיון רב ובורר, מלא טעמים ונימוקים והסברים – דינה כמחשבה זרה שעלינו להסירה מכל וכל.

"החכמות המבלבלים"

רבי נתן מלמדנו למעט קצת בכבוד שאנו רוחשים כלפי השכל, כי האמת שאינו כה נקי וזר, מאז חטא אדם הראשון, עץ הדעת טוב ורע, נתערבה בשכל וזהמת הנפש – "ומשם נמשכין כל אלו הבלבולים והספרות של שטות המבלבלין ומונעין מדרך החיים... ואפילו כשנכנס בעבודת ה', צריך לסלק מדעתו כל החכמות והבלבולים המבלבלים אותו מיום לחברו – שכל זה נמשך מהחכמות של הכל שהרגל בהם מנעוריו".

בשעה שזוכים לבהירות, מתפכחים להכיר בכך שיש שכל וחכמה שהינם מבוכות מסוכנות. וכדאי בסיפורי מעשיות (יג) על מדינה שעסקו כולם בחכמות ובניה היו חכמים מופלגים עד שמחמת החכמות נתפקרו ושכחו טכסיסי מלחמה. והבן מלך – שהיה חכם ואהב חכמה מאד – מחמת שהיה

בו טוב והיו לו מדות טובות וישרות, נזכר לפעמים היכן הוא בעולם ומה הוא עושה – "והיה גונח על שנפל למבוכות כאלו ונתעה, כי ומהאנח מאד, אבל תיכף כשהתחיל להשתמש עם השכל, חזר ונתחזק אצלו החכמות של אפיקורסות".

ומאריך (הל' תפילין ה') שיהודי צריך "שלא יהיה בו שום אחיזה ושום שמץ משום תאוה שבעולם... והמוזן עם שאין זכרון לזה לזכר הגוף כל כך... עקר תקון שלהם הוא על ידי קרבת הצדיקים אמתיים. אבל בלא אתערותא דלתתא אי אפשר להוציאם ממקום שהם... ועקר אתערותא דלתתא שלהם, שישפוטו דעתם ויסלקו חכמתם ושכלם לגמרי, כאלו אין להם שום שכל כלל. רק יטו אונם ולקבם היטב לקול דברי הצדיק האמת וימסרו לבם ושכלם אליו לגמרי. ואז אף על פי ששלקל כל כ"כ... אעפ"י יכול להתתקן... ובלבד שלא יבא להצדיק עם חכמות והקירות לחקרו ולנסותו ולא יהיה טינא בלבבו...". ע"כ.

המבקש את ה', רגיל לומר לשכלו המלומד: אתה צודק אך הפעם לא אציית לך, כי לבי מרגיש שדברך הנכונים מרחקים אותי מהשי"ת. ומאחר שכבר לימדני רביה"ק "והעקר העבודה, להיות תם וישר, ירא אלקים וסר מרע, בלי שום חכמות" – על כן אקיים בעצמי "אני בער לא ארע בהמות הייתי עמך, ואומר: "אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה'".

לקראת מתן תורתנו, הרי לנו דברי רביה"ק (ליקו"מ קבג) המלמדנו את "עקר קבלת התורה":

"ישראל בעת קבלת התורה היו להם חכמות גדולות – כי אז היו שוברי עבודה וזרה שבימיהם, שהיה טעותם על פי חכמות והקירות גדולות – ולולי שהיו ישראל משליכין מעצמן החכמות, לא היו מקבלים התורה, כי היו יכולים לכפר בכל חז' ולא היה מועיל להם כל מה שעשה משה רבנו עמו. ואפילו כל האורות והמופתים הנוראים שעשה לעיניהם, לא היה מועיל להם. אך ישראל עם קדוש, ראו האמת והשליכו החכמות והאמינו בה' ובמשה עבדו ועל ידי זה קבלו התורה... פי עקר קבלת התורה היה על ידי שהשליכו מאתם כל החכמות, עכלה"ק.

נו, ב"ה. אשרי חלקם.

במושכל ראשון נראה לרגע, כי אנו – בני ישראל דתשפ"ה – פטורים כיום מעבודה זו של השלכת החכמות. ב"ה כבר נטל השי"ת מעמנו את יצרא דעבודה זרה, כדברי חז"ל, והננו נקיים מחכמות והקירות גדולות ולכל הפחות מצד זה הננו מוכנים לקבל מוהב"ה לב חודש לקיים ולימוד תורתו הק' המצויה בידנו כבר 7333 שנים.

אלא שרביה"ק לא בא לספר לנו מה היה בימים ההם, כי אם ללמדנו מה ה' אלוהינו שואל מעמנו היום – ואת הדברים דלעיל אמר בבואו לגלות את "העקר והיסוד שהכל תלוי בו": "לקשר עצמו להצדיק שבדור ולקבל דבריו על כל אשר יאמר כי הוא זה, דבר קטן ודבר גדול, ולכלי לנטות חז' מדרךיו ומין ושמאל".

וכתב שם מה נדרש לשם כך: "להשליך מאתו כל החכמות, ולסלק דעתו כאלו אין לו שום שכל, בלעדי אשר יקבל מהצדיק והרב שבדור". ומסיים באמירה ברורה: "וכל זמן שנשאיר אצלו שום שכל עצמו, אינו בשלמות, ואינו מקשר להצדיק".

וכן כאשר הבטיח מפורשות (חיי"מ שכ) "כל מי שיוציא אותי ויקים כל מה שאני מצוה, בודאי יהיה צדיק גדול, יהיה מה שיהיה" – הציב גם כאן את התנאי הקודם למעשה: "והעקר להשליך שכל עצמו לגמרי, רק באשר יאמר הוא – וקים הכל כמאמר".

הוי אומר, שגם אנו בעלי חכמות גדולות – וגם על שבועות תשפ"ה נכתבו המילים הבאות: "ולולי שהיו ישראל משליכין מעצמן החכמות לא היו מקבלים התורה".

החכמות שלנו הינם "שכל עצמו", שהוא המוקש המעכב את כל הטוב ואותו יש לסלק.

האם זה אפשרי?

ובכן הבן שואל: איך אפשרי להשליך שכל עצמו לגמרי?

הרי אדם נברא עם מתנה גדולה הנקראת "שכל" – ועמו שוקל את שלפניו, מברר היטב ובוחר לאמץ רק את הנראה מתאים לו ונכון עבורו. "פי עקר חיות וגדול של כל אחד הוא ממשלו, שהוא מחיה ומנהיג ומקים אותו... כי השכל שיש בכל אדם ממעי אמו, רובץ על נפשו לחיותו ולגדלו" (ליקו"מ י"ד, ביצים ה).

אם יקום בדורנו מי שיוצהר על אחרים להשליך שכלם ולציית לו בעיניים עיוורות – ובכך יעשה עמם כרצונו בלי ביקורת מצדם – הדבר ירחיק ממנו יותר משיקרב אליו. כי לעומת בהמה הנגררת אחר בעליה, טבע האדם שמרגיש יותר בטוח כשמנחמים לו להשתמש עם שכלו לשיקול דעת ולבחירה.

חיות דקדושה

א חסיד'ישע פארברענג

כי הם חיינו ואורך ימינו

יחד, ומתוך כך לבנות את שלימותו. ולדוגמא נוכל להתבונן בברכת 'אהבת עולם' של ערבית, שתקנו חכמינו לומר הלשון 'כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה', ובתיבות אלו נוכל להתעורר מצד אחד ולהתחזק מצד שני. להתעורר בהשתוקקות עצומה לכסוף ולשפוף ליבנו כמים שנזכה שהתורה אכן תהיה חיינו, וכמו שרבי נתן מאריך בזה (ליקוטי הלכות בית הכנסת ד"ד, אות ח) איך צריך לחקוק בקרבנו דברי התורה שהיו מאוחדים אתנו ממש.

"אמנם מאידך - ממשיך נפתלי ומרים את קולו מעט - 'היבות אלו טומנות בחיבן התחזקות וטללי תחי' בלי שיעור! שהתורה הקדושה שהיא חמדה גנוזה שהשליט השתעשע בה עוד טרם בריאת העולם, ניתנה לנו במתנה והופכת את חיינו הפשוטים והגשמיים לגופי תורה' ממש! עד כדי כך ש'הם חיינו ואורך ימינו' בכל צעד ושעל! כל סדר יומנו ואורח חיינו, תפילותינו וברכותינו, שבתותינו וחגינו, מאכלינו ומשתותינו, עסקינו ומריבותינו, הכל נהפך לגופי תורה ממש! וכי יש לך חץ ותענוג גדול מזה?".

"אכן" - נזכר מנחם מענדל - "רביה'ק אומר בפירוש (ליקו'מ תורה רפ) שבאמת כל המשא ומתן הוא תורה, ומביא מזקנו הבעל שם טוב הק' על הדין של המחליף פרה בחמור הוא תורה, ומכל שכן כשעשין הרבר בעצמו הוא בודאי תורה, ולכן - אומר רביה'ק - שצריך לקשר המחשבה רק בהתורה והדינים המלוכשים במשא ומתן".

"ואם נתבונן יותר נמצינו למדים מזה דבר נורא" - מתערב יוסל שיטב מן הצד ואומר בקול נמוך ומהרהר - "שבעצם בכל פרט ופרט אנו נאחזים בהש'ית בעצמו כביכול, שהוא באחדות אחד עם התורה והמצוות, ואם כן הרי 'כי הם חיינו' הולכת ויורדת עד עמקי תהום! והיא אמורה להפיח בנו רוח של חיות ושמחה נפלאה, על הדביקות והצוותא של היהודי הפשוט ביותר עם אביו שבשמים בכל עת ורגע".

ההתעוררות מובילה אל השמחה העצומה!

"אכן ממש כך" - מתרגש נפתלי - "ומכאן אכן יוצאת זעקתו המהדהדת של רביה'ק: 'גיוואלד זייט איך ניש מייאש!'. כי הלוא שם (ליקו'מ תנינא ע"ח) מגלה רביה'ק כיצד העשרת הדברות' שזורות בתוך העשרה מאמרות' המחיים כל הבריאה מריש כל דרגין ועד סוף כל דרגין, וכל חיותם הוא מהתורה הקדושה! ואם כן אין שום יאוש בעולם! כי כולם אחוזים ואגודים בתורה הקדושה ובהש'ית".

"עכשיו אני מתחיל להבין" - מנסה מנחם מענדל ליישב את הדברים על השכל - "כי היראה וההתעוררות בעצם מובילים אותנו לשמחה עצומה ונפלאה על טוב חלקינו ונועם גורלינו והשמחה בעצמה היא הכלי של קבלת התורה! ולכן ככל שנכניס בנו השמחה הנפלאה הזאת, נזכה להבין כלים ראויים של 'נעשה ונשמע' שהם עצם סוד השמחה 'ושמחת עולם על ראשם' (עיין לקו'מ תורה בב), ולכן עיקר הכלי לקבלת התורה הוא שמחה".

"אכן, כך הם פני הדברים" - מסכם יעקב מרדכי בסיפוק - "וכפי שרבי נתן מסיים את מכתבו (מ"ט) בזה הלשון: 'תוך כותבי זאת נזכרתי נעימות התנוצצות שבלבי מזאת התורה הקדושה (תורה ס"ה), ואני יודע עוד מה לכתוב לך מרוב התשוקה שבלבי, כלה שארי ולבני וכו'. כי שם מדבר מהתנוצצות אלקות ובטול אל האין סוף, עד שהרשימו מאיר להדעת, ולהמשיך משם התורה על ידי גודל השמחה שנעשית כלי לקבלת התורה, שכל זה הוא סוד שבועות זמן תורתינו".

"ולטהרנו - - - ולקדשנו - - - בקדושתך העליונה - - - אמנן סלה" - מתקשה נפתלי להתנתק מנעימות ועריבות כל תיבה ותיבה מסדר ספירת העומר. 'ליל ששי היום מ"ז לעומר' - מהרהר הוא במוחו בהליכתו אל עבר עמודון הסידורים - 'הן בעוד ימים ספורים ממש אנו עומדים הכן לקבלת התורה מחדש! אה, אשרינו מה טוב חלקינו!'. 'אך מאידך' - הוא נעמד על עמדו ומקמט את מצחו - 'מה הם אכן הכלים העיקריים עמהם אנו מתכוננים ונכנסים ליו"ט הקדוש הבעל'ט?".

הכנה לקבלה'ת בהתעוררות או בשמחה?

וכמו כתשובה מן השמים נשמע לאונו קול לימודו הערב של ידידו יעקב מרדכי, הלה יושב במקומו ולומד את סדרו הקבוע בספה'ק 'עלים לתרופה' כמידי לילה אחר תפילת ערבית, ובקול נעים הוא קורא דיבורים הלוחטים של רבי נתן (מכתב קלו - מיום א' נשא תקצ"ד): 'זהנה ימי השבועות הקדושים ממשמשין ובאין, בעל הרחמים יחוס עלינו שנזכה לגמור ימי הספירה בקדושה ובטהרה שנזכה על כל פנים מעתה להכין עצמנו כראוי לקבלת התורה הקדושה בחג הקדוש הזה הבא עלינו לטובה, ואם אמנם עדיין צריכין לשבר הלב על זה הרבה ולבקש ולהתחנן לפניו יתברך על זה הרבה, ולבכות לפניו בדמעות שליש כבן הבוכה לפני אביו שיקרבו גם כן בתוך בני ישראל הכשרים הווכים לקבלת התורה בשבועות..".

"זאת אומרת" - קוטע אותו נפתלי בלי מכזיב - "שההכנה ליומא רבא הבעל'ט הוא על ידי יראה והתעוררות לזכות לקבלת התורה".

"אכן כך" - מתערב מנחם מענדל ומוסיף את חלקו - "לאחרונה אף שמעתי שיעור נפלא בענין זה, שם הביא הבעל דרשן דברים כגחלי אש מרבי נתן במכתב אחר (מכתב מ"ט) בענין עוצם היראה הנמשכת בחג השבועות, שראוי באמת להודיע על בלי שיעור, ואם עדיין אין זוכין לזה, צריך לשפוף שיחנו כמים נזכר פני ה' היכן אנחנו בעולם, שכבר ספרנו יותר משה שבועות ועדיין לא נטהרנו להרגיש היראה של שבועות, וצריך לעורר רחמים רבים שיקויים בנו 'ולבעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו'...".

"המסקנא אם כן הוא" - מסכם נפתלי בקול - "שההכנה לקבלת התורה הוא על ידי יראה עילאה והודיעות מפני כבוד הדר מלכותו יתברך".

יעקב מרדכי שהמשיך לעיין בהמשך המכתב קפץ לפתע ממקומו והכריז: "הביטו את הפלא! רבי נתן ממשיך וכותב כדברים הבאים: 'אף על פי כן, ביותר צריכין לחזק את עצמנו בשמחה בכל יום, כי עיקר הכלי לקבלת התורה הוא שמחה כמו שמבואר בהתורה ויאמר בעו אל רות וכו' (לקוטי מוהר"ן סה), זאת אומרת שהכלי לקבלת התורה הוא דווקא שמחה!".

"ועתה הבה נראה מה כותב רבי נתן במכתב שהזכיר מנחם מענדל - מדפדף יעקב מרדכי למפרע בדפי הספר במהירות - 'וואו! זה כבר ממש מענין! עד שנזכה לשמחה גדולה על ידי זה, כמו שכתוב 'וגילו ברעדה', וזה עיקר שלימות היראה כשווכין על ידה לשמחה, נורא נורא!".

"כעת אני לגמרי מבולבל" - נענה מנחם מענדל והתיישב על הספסל ליד יעקב מרדכי - "מתחילה כותב רבי נתן שהעיקר הוא היראה, ואח"כ הוא כותב שהעיקר הוא השמחה? מה קורה כאן?".

כי הם חיינו - התעוררות והתחזקות גם יחד!

"בואו יחד ננסה ללכך את הענין" - מתיישב נפתלי בניחותא על הספסל ממול - "הנה הרי דרכו בקודש בבית מדרשו של רביה'ק הוא לאחוז בכל ענין את שני הקצוות

הקו שישביע את נפשך השוקקה

02.5.808.321

נייעס, שיעורים, סיפורי התקדושות, שיחת חברים, ועוד

24 שעות ביממה

היו שותפים בהפצת האור

נהניתם? הביאו את האור הזה לעוד אלפי יהודים! התקשרו **025.808.321** שלוחה 5<9 (מענה אנשי)

א פונק פון חיות

"ישראל עם קדוש, מיר האבן זיך אצינד א נייע תורה, ממש נייע!"

בשבועות שנת תר"ד השבועות האחרון מימי חיי של מהר"ת זצלה"ה: בעת התפילה כבדו למהר"ת ז"ל בפתיחת הארון, ונפל עם ראשו לארון הקודש וחטף את הספר תורה, וצעק "ישראל עם קדוש, מיר האבן זיך אצינד א נייע תורה, ממש נייע!" [= ישראל עם קדוש, יש לנו עכשיו תורה חדשה, חדשה לממש!]

(נעימות נצח)

מקור חיים

א ווארט אויף די פרשה

"לבבתי באחת מעיניך"

מענין קצת אנשים שמחקרים לעבודת השם יתברך ואחר-כך מתרחקין.

ענה ואמר: אף-על-פי-כן יקר אצל השם יתברך ההתקרבות בעצמו, אף לפי שעה. אף-על-פי שאחר-כך נעשה מה שנעשה, ח"ו.

ואמר: הלא על שעת מתן תורה נאמר (שיר השירים ד'): "לבבתי באחת מעיניך". ואימת במדרש: "מהו באחת מעיניך? אלא שבעין השנית כבר היו מסתכלין על העגל". נמצא שבשעת מתן תורה כבר היה דעתם לפרש ח"ו, ואף-על-פי-כן היה יקר בעיני השם יתברך מאד ההתקרבות בעצמו. כמו שכתוב "לבבתי באחת מעיניך". כי זה בעצמו יקר מאד בעיני השם יתברך.

שיחות הר"ן קכ"ג

תשובה ברוב יועץ
בדרך שאלה ותשובה

להחיות עם רב

הרה"ח ר' שאול סירוטה שליט"א

שאלה:

לדאבון לבי לא זכיתי להרגיש טעם בלימוד התורה, השעות בהם אני חייב לשהות בבית המדרש מעיקות עלי ואני עומד ומצפה מתי כבר אוכל לקום ולילך לדרכי, זה כואב לי, הייתי רוצה להרגיש נועם ועריבות בתורה ולהתחבר לקדושה עצומה זו, מה עושים?!

תשובה:

ככל דבר שבקדושה, שכדי לקיימם בפועל צריך חשק וכסופים, וזה נעשה על ידי שמזמינים לו משמים מניעה שעל ידי זה יתגבר חשקו וכמו שגילה רבינו הקדוש (בלק"מ, ח"א סו-ד), כך גם קדושת לימוד התורה צריכה המון כיסופים ורצונות, וכגדל קדושת מצוה זו העולה על הכל כי "הרגל הלימוד הוא עולה למעלה על קיום כל המצוות" (ס' המידות, לימוד ח"ב לג), כך עוצם המניעה שיש על כך, פי כמה מבכל מצוה אחרת. כי "כשהנחשק גדול מאד, נמצא שצריך שיהיה לו חשק גדול מאד, אזי יש לו מניעה גדולה ביותר, שעל ידי זה החשק גדול ביותר" (לק"מ שם).

המניעה הגדולה ביותר היא מניעת המח (שם, ח"ב מו), מניעת המח פירושה "שעדיין אינו מאמין בדעתו בשלמות כראי שהוא צריך לעשות דבר זה ושחיו הנצחיים תלויים בוה" (לשון מהר"ת, לקוטי הלכות, ברכת הפירות ד-ד' ע"ש), ובהמשך דבריו שם מבאר שכאשר האדם בא להתקרב לקדושה עצומה מתעוררים החובלים שהם גורמים מניעת המח ומבלבלים מח האדם מלראות את מעלת הנחשק וזהו המניעה הגדולה ביותר, "חובלים" אלו הם המתעוררים גם מול נעימות קדושת התורה [נכמובן בלק"מ (ח"ב סי' ע"א) שמול כל נועם דקדושה מתעוררים חובלים, ורבינו הקדוש מסיים שם: "אשרי הזוכה להרגיש נעימות התורה כי יש נעימות בתורה, וזהו העיקר, לזכות להרגיש הנעימות שיש בתורה", ומבואר בפירוש בדברי רבי נתן בלקוטי הלכות (תפלת המנחה ו-יא) שמנסים את האדם בחובלים כאלו המסתירים את הנעימות שבתורה].

כך, שדוקא מניעה קשה זו של מניעת המח, שלא מאמין בהכרחיות לימוד התורה והיותה לו למקור חיו בזה ובבא, והיא שגורמת לו להעלים את הנעימות שבה, היא שצריכה לעורר בו חשק וכיסופים. מי שמרגיש רצון לברוח מבית המדרש ואין לו סבלנות ללמוד, צריך שיבין את עומק משמעות הדבר, שהיות והוא מיועד להצליח מאד בקדושת התורה והוא צריך לחשק גדול מאד כדי להשיג מעלה נפלאה ונשגבה זו, על כן העמידו לו מן השמים מניעה זו כדי להגביר חשקו, וכפי

שרבינו הקדוש כותב שם בפירוש (בלק"מ, ח"א סי' ס"ז הנ"ל) בהמשך דבריו: "על כן ראוי לאדם לדעת כשיש לו מניעות גדולות מאד מאיזה דבר שבקדושה, יידע ויבין מזה שזה הדבר שרוצה לעשות הוא נחשק גדול מאד ודבר יקר מאד, שמחמת זה המניעה גדולה מאד".

במקום להתעסק עם חוסר הנעימות והעדר הסבלנות שיש לו לתורה, עליו 'לדעת ולהבין' שנתנו לו כאן סיבה להגדלת החשק, מושכים אותו בכח מבית המדרש כדי שיתעצם ברצונות וכיסופים ויצעק אל ה' בחזקה: "אני לא מוותר בשום אופן, נפשי חשקה בתורה, למה אגרע לבלתי קבל את היקרה שבאוצרות היהדות, אחת שאלתי ואותה אבקש שבתי בבית ה' כל ימי חיי".

ובמובן שמי שרוצה לשבר ביותר מניעה זו ולהגדיל החשק, צריך שילמוד בדברי חז"ל וחכמי הדורות ובפרט בספרי רבינו הקדוש, על עוצם נוראות שגב מעלת קדושת לימוד התורה, ולהגדיל אמונתו ביקרת הדבר הזה, ואז, כאשר תתגבר כנגדו המניעה של חוסר סבלנות, יידע ויבין עד כמה עליו להעצים את החשק והכיסופים מול מניעה זו, ואז אכן יתוכה לשבר זאת ולהוציא מהבחינה אל הפועל ביתר שאת את רצונו הטוב.

בנוסף יש לזכור את עצתו הנאמנה של רבינו הקדוש אותה יעץ בערב ראש השנה האחרון שלו באומן (עיי' שיה"ר"ן צא, ח"י"מ לד, ס' המדות - לימוד ח"ב עג) וכמו שמובא בלקוטי עצות (תלמוד תורה סט): "סגולה להתמדה, להזהר שלא לדבר על שום אחד מישראל, רק אדרבא, ישתדל בכל כחו למצוא זכות וטוב בכל אחד מישראל, ואפילו אם נדמה ח"ו לרשע, ישתדל למצוא בו נקודות טובות ששם אינו רשע כמו שמובא על פסוק ועוד מעט ואין רשע בסימן רפ"ב עיין שם, עד שיהיה כל אחד מישראל יפה ונאה בעיניו, על ידי זה יזכה להתמיד בלמוד התורה הקדושה".

בסי' רפ"ב - אומרה, מלמדנו רבינו הקדוש שצריך גם לדון את עצמו לכף זכות, כך, שמי שרוצה לזכות להתמדה צריך גם לראות את הטוב שבעצמו, כי גם הוא אות בתורה ואם הוא מוצא פגם בעצמו הרי כל התורה מאבדת מחשיבותה ויקרתה. צריך "להשתדל בכל כחו" לעורר קודם הלימוד את ערך לימוד התורה בכלל, ואת התורה שלו בפרט, ולהאמין שהש"ת מתענג מאד מתורה יקרה זו ולשמוח את נפשו ולהוכיר את עצמו, הלא אף על פי כן אני עושה מצוה, ואם היא כמות שהיא, הלא על כל פנים יש בה נקודות טובות, אשר נקודה אחת של מצוה קלה של הקל שבקלים אין כל העולם כדאי לה" (לקוטי הלכות, תחומין ו-ג), כל שכן במצוה חמורה שבחמורות זו של לימוד התורה שהיא שקולה כנגד כולם.

"ואם לפעמים דעתו מבלבל, ואינו יכול בשום אופן לשמוח עצמו, אז עצתו שיעשה עצמו כאילו הוא שמח, ואף על פי שבתחלה עדיין אין השמחה באמת בלב, אף על פי כן על ידי שעושה עצמו כאילו הוא שמח על ידי זה יזכה אחר כך באמת לשמחה" (שיה"ר"ן, עד).

אור שבעת הימים רבינו הבעל שם טוב הק' זיע"א

• ו' סיון תק"כ לפ"ק •

יערות סביבות נהר צ'רמוש. קיטוב.

השמש נוטה להעריב בין ראשי האילנות, רוח ערב המנשבת קלות מנענע את עצי היער הגבוהים, קול רגשת מי הנהר הזורמים בנחת משרה רוגע ושלוה על פני המרחב, ועופות השמים הפורשות כנפיהם ומשמיעים את ציוציהם כקול ניגון ערב, משלימים את מכלול יופי הבריאה המשתרעת על כל פני האופק, הכוספת ומשתוקקת למי שאמור והיה העולם.

זה כמה שנים שהאי צדיק יסוד עולם הבעל שם טוב הק' זיע"א מתהלך כאן בינות לפלאי הבריאה כשכולו אומר אור, קדושתו וטהרתו מקדשת את כל הסביבה, ומובן מאליו איך כל הבריאה מתעוררת ונמשכת מאליה למקור שורשה. עצי היער מתנועעים; עופות השמים וחיות הבר מתרוממים; עשבי השדה קמים וגם נצבים; ואף הסלעים הדוממים מבינים שיש בורא לעולם, נראה בעליל איך כל הייתם וחיותם אינו אלא מעצם הדר כבוד מלכות יתברך ב"ה.

מידי שבוע בשבוע במוצאי שבת קודש מועדות פני הבעש"ט הק' אל עבר היער. במשך ימות השבוע הוא זוכה לעלות מעלות רמות ולהתענג על ה' בתורה ותפילה ובהתבודדות ודבקות בקונו, אין הוא שם ליבו לענייני עולם הזה מאומה, 'הפסקות' בין שבת לשבת בתענית הם דבר תמידי אצלו, כל כולו אומר קדושה וטהרה בדבקות עצומה לחי עולמים ב"ה.

כך זכה הבעש"ט הק' להעפיל במעלה ההר העולה בית א-ל, להתרומם ולהתעלות במעלות רמות ונשגבות הנעלמות מעין כל חי, להתדבק בהש"ת בקדושה ובטהרת הלב, וכל זה הודות להתבודדותו ודבקותו לקונו בינות לעצי היער, הודות לכיסופיו והשתוקקותו להתדבק בחי החיים ב"ה בכל לב ונפש.

• • •

רבינו אור שבעת הימים הבעל שם טוב הק' זיע"א נולד בשנת ת"ס (י"א תנח"א) לאביו רבי אליעזר שהיה אז בן מאה שנה. אמו נפטרה תיכף אחר לידתו, ואחר כמה שנים נחלה אביו מאור, וטרם הסתלקותו לחיי עולם קרא לבנו הילד ויקחהו על זרועו ואמר לו: 'הנה אני רואה שאתה תאיר נוי ולא זכיתו לגדל אותך, אבל אהובי, ואת זכור תזכור כל ימי חייך, שה' אתך בכל מקום, לכן לא תירא משום דבר'. דברים אלו אשר יצאו מלב טהור נקבעו בלבו הרך כיתר תקועה וכיסוד איתן לעבודתו הקדושה.

כבר בילדותו היה דרכו לעסוק בעבודת ה' בשדות וביערים, כי רצונו עז היה ביותר להתעלות בדבקות הבורא ב"ה, שם שפך צקון לחשו והוציא ערגת כיסופיו להתדבק בקונו. בנערותו השכיר את עצמו להיות עוזר למלמד להוליך ולהביא תשוב"ר אל בית התלמוד ולהוליכם לבית הכנסת, בנעם ובחן הוא לימד לענות 'אמן' יהא שמייה רבא' וקדושה ואמן בקול נעים. וזאת היתה עבודתו הקדושה עם תשוב"ר שהוא הבל שאין בו חטא, ובכל עת הליכת התינוקות היה מזמור עמוהם בקול נעים ובחשק רב להכניס בהם יראת שמים ואהבת הבורא ב"ה.

כמו כן כפי הידוע שימש לפני התגלותו כמלמד תשוב"ר בעיירה הסמוכה לק"ק בראד. קדושתו וחכמתו האירו חוצה עד שכל דברי הקהילה היו נחתים ונקבעים על פיו.

• • •

אחר חתונתו עם אחותו של הרה"ק רבי גרשון קיטובער

זיע"א הוא גילה לה את אמינות שגב דרגתו, אך השביע אותה שתשמור זאת כסוד ושלא תגלה זאת לשום אדם בעולם.

כאמור לעיל הרי שבמשך ימות השבוע יצא להתבודד בשדות וביערות, שם זכה להתגלות אלקית והעפיל מעלות רמות, ורק לקראת שב"ק חזר לביתו הקט ולמשפחתו. על רבו ממנו קיבל תורה כתב תלמידו הרה"ק בעל תולדות יעקב יוסף זיע"א: 'אחיה השלוני שקיבל ממשוה רבינו ע"ה והיה מיוצאי מצרים ואח"כ מבית דינו של דוד המלך ע"ה, והיה רבו של אליהו הנביא ורבו של מורי [הבעל שם טוב] ולה'.

• • •

התגלות אורו הבהיר בעולם התחילה בשנת תצ"ג. ומאז ועד עתה התחיל להתגלות אור חדש על פני העולם, וזכותו הגדולה עמדה לו שנתקבצו סביבו ששים גבורים - הלא המה תלמידיו הקדושים שרפי עליון - אשר החלו להפיץ את אור תורתו ודרכי עבודתו המאירה ברחבי תבל.

עיקר עבודתו היתה להכניס אמונה בנפשות ישראל, לגלות כי יש אלקים שליט בארץ. וכמאמר רביה"ק בשמו שאמר: 'אוי ואבוי, כי העולם מלא מאורות וסודות נפלאים ונוראים, והיה הקטנה עומדת בפני העיניים ומעכבת מלראות אורות גדולים'. ואכן מכל דבר בעולם היה לומד ורואה פלאות, ואף מקול כינור המנגן היה מבין ושומע דיבורים.

• • •

מעורבו. שנות תק"ל.

שבילי העפר כבר הכירו את פעמי המרכבות הנכנסות בתדירות על העיירה, תושבי המקום אף ידעו לומר בעיניים עצומות לאן פניהם מועדות, הדבר כבר אינו מרגש אותם כלל, הם ממשיכים את סדר יומם הלאה, אך ישנו נער אחד שמתרגש בכל פעם מחדש, כאילו זה פעם ראשונה...

מאז הסתלקות הבעש"ט הק' היו תלמידיו הקדושים מתאספים ומתאכנסים בבית רבם שנפל בירושה לבתו מרת אדל שנתנה אותו לבתה מרת פיגא, שם היו מספרים ומשוחחים על העבודות הגדולות שראו אצל רבם הקדוש. יתכן ואין הם שמים לב למתרחש מסביבם, אך מן הצד ניתן להבחין בילד הקט - הוא רביה"ק - ששוחה בצמא את דבריהם, אינו מוריד עיניו מלהביט בפני קדשם, ומטה אונו לכל יאבד אפילו דיבור אחד היוצא מפיהם.

ואכן לעתיד כאשר רביה"ק ידבר בגודל עניין סיפורי מעשיות מצדיקים, יעיד על עצמו שעיקר ההתעוררותו לעבודת הש"ת באמת, היה ע"י שבבית אביו ואמו היו שכיחים כל הצדיקים מחמת ההתאכנסו בביתם, ושמע מהם הרבה סיפורים מגדולת רבם הבעש"ט הק' ועבודותיו הקדושות, 'ועל ידי זה היה עיקר התעוררותו להש"ת, עד שזכה למה שזכה'.

• • •

רבינו הק' הפליג מאד בקדושת הבעש"ט הק' שהיה חידוש בעולם, ופעם כאשר דיבר מעצם מעלת קדושת משה רבינו ע"ה, ושהצדיק הכללי שבכל דור ודור צריך להיות קדוש בקדושה נוראה ומופלגת עד למאור מעין קדושת משה רבינו ע"ה (ראה ליק"מ תנינא סימן ע"ב), נענה אז רבינו הק' ואמר: 'ובימינו היה זה הבעל שם טוב הקדוש... ואמר שהבעש"ט הק' היה רבי על אלפים ורבבות עולמות.

ציונו הקדוש של זקנו הבעש"ט הק' היה אצל רביה"ק כאבן שואבת והיה רגיל לפקוד אותו בתמידות. ואף בהיותו כבן שלש-ארבע היה יורד בלילה ממיתו, ורץ אל עבר ציונו הקדוש של זקנו הבעש"ט הק', והיה מתרפק שם בתחנונים שיעזרו להתקרב להש"ת. וברכות הימים אמר אכן שטוב מאוד להיות על ציון הבעש"ט הק', כי הצדיקים אמיתיים זוכים שמקום גניזתם קדוש בקדושת ארץ ישראל, והוא תיקון גדול לפגם הקדושה.

וכשסחו פעם לפני רביה"ק אודות הראשונים שרובם גנוזים המדינת צרפת, אמר 'ואנחנו זכינו שמדינותינו מקום מנוחתו של הבעש"ט'.

סיפורי מופת רבים מספרים על הבעש"ט הק', מורנו הרה"ק רבי נתן זיע"א כותב בהלכותיו: 'האמת כך הוא, שגם בימינו היה הבעש"ט זצוק"ל בעל מופת גדול ונורא מאוד, וכו', כי באמת הדברים הנדפסים ב'שבחי הבעש"ט והמופתים הנוראים מפורסמים בכל העולם, ובפרט בין יראי ה' וחושבי שמו'.

• • •

חג השבועות שנת תק"כ לפ"ק.

כת הפראנקיסטין שהיו מניציני כת ש"ץ עשו שמות בארץ, כמה גדולים נתפסו ברשתם וסרו מדרך הישר רח"ל, הדבר עורר גבורות קשות בעולם וצריך היה להמתיקם. הבעש"ט הק' שהיה אז גדול הדור נלחם עמם בכל תוקף ועז, ואף לקח על עצמו את התיקון, ואמר שנעשו לו שני נקבים בלבו מחמת מעשיהם ומוזה נסתלק.

בליל חג השבועות נאספו אנשי סגולתו להיות נייעורים כל הלילה, ואמר לפניהם דברי תורה על ענין פסח וענין מתן תורה, ובבוקר צווה שיכניסו מניין להתפלל עמו וביקש שיתנו לו סיידור ואמר: 'אדבר עוד מעט עם השם יתברך'.

לאחר התפילה והסעודה אמר לעומדים מסביב שכאשר יסתלק מן העולם יעמדו ב' הויגערס מהליכתם, וכאשר עמד השען הגדול עמדו וסבבו אותו כדי שלא יראהו, נענה לעומתם ואמר: 'ידעתי שעמד הויגער, אמנם אין אני דואג לעצמי, כי יודע אני בכיור שאצא מפתח זה תיכף אכנס בפתח אחר'.

וישב על מטתו וצוה שיעמדו סביב מטתו ואמר להם דברי תורה על עמוד שעולין מגן עדן תחתון לגן עדן עליון, וכן בכל עולם ועולם, ולימדם איך להוציא מזה יסודות בעבודת הש"ת. וצוה להם לומר 'זיהי נועם' ושכב וישב כמה פעמים, וכיון בכונות עד שלא שמעו חיתוך אותיות, וציווה לכסות אותו בסדין והתחיל להודיעו ולחזקו כמו בשמונה עשרה. ואח"כ נח מעט מעט וראו שעמד הויגער הקטן, והמתין וראו בעת יציאת נשמתו כמו שלהבת מראה תכלת.

מאז ועד ימינו נתקדש שמו בישראל, אלפים ורבבות הולכים לאורו ובדרכי עבודתו שהנחיל לדורות, ומה טוב חלקם של הזוכים להפיץ מעיינותיו חוצה לקרב גאולתנו ופדות נפשנו.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן!

מקורות: אמרי נועם (פרשת שמות), שבחי הבעש"ט. ליקוטי מוהר"ן (קמאר"ג, ר"ה, ר"ז). תנינא ק"ט. תולדות יעקב יוסף (פרשת בלק), חיי מוהר"ן תקנ"ג. שבחי הר"ן י"ט. ליקוטי הלכות פסח ה"ז אות ג.